

PROBLÉM MESTA, PROBLÉM NÁS VŠETKÝCH

MIROSLAV MARCELLI

písané pre K&K 2003

Zatiaľ čo mytológia a náboženstvá si pre svoje rozhodujúce udalosti vyberajú prírodné scenérie a malé vidiecke komunity, história, najmä tá politická sa odvíja v mestách. V mestskom prostredí sa odohrávajú všetky premeny politickej dimenzie ľudskej bytosti, tam sa vyhlasujú ústavy, tam sa vedú parlamentné diskusie, tam sa vynášajú rozsudky, tam sa začínajú i končia veľké obdobia v živote národov. Mesto poskytlo scénu pre historickú drámu tej zvláštnej bytosti, ktorú Aristoteles nazval politickým živočíchom.

V súčasnosti sa čoraz zreteľnejšie ukazuje, že samo mesto vstupuje do historického

THE PROBLEM OF THE CITY, A PROBLEM FOR US ALL

MIROSLAV MARCELLI

written for K&K 2003

While mythology and religion choose natural scenery and small rural communities for their decisive events, history, especially political history occurs in cities. All changes in the political dimension of the human being occur in the urban environment. Constitutions are proclaimed there, parliamentary discussions are carried on there, judgements are pronounced there, great epochs in the life of a nation begin and end there. The city provided the scene for the historic drama of that special being, which Aristotle called a political animal.

It is becoming ever clearer that the city itself enters into the historical process and

procesu, aby sa stalo jedným z jeho aktérov. Je to mesto, ktoré prechádza búrlivými premenami: vo svojej expanzii nepozná nijaké hranice, vŕahuje do seba všetky externé prvky, stáva sa centrom ekonomickej sily a preberá mnohé z politických kompetencií, ktoré boli donedávna privilégium štátu. Je to zároveň mesto, ktoré vo svojom lone produkuje hrozby, konflikty a priamo katastrofy nebývalých rozmerov. Metropolis. Víťazné zavŕšenie alebo tragický koniec politických dejín ľudstva? Aj keď nebudeme naklonení k takémuto dramatickému chápaniu súčasnej fázy procesu urbanizácie, musíme uznať: ak je nejaký problém naozaj globálny, tak je to tento.

Zároveň je to v rovnakej miere stále problém lokálny. Mesto ostáva miestom, kde žijeme, náš vzťah k nemu sa utvára na rovne každodennosti, pozeráme sa naňho ako chodci a užívatelia jeho zariadení, či už sú to inštitúcie alebo kaviarne alebo blšie trhy. Aj to najväčšie mesto pre svojich obyvateľov neprestáva byť ohraničeným a individuálne prežívaným priestorom.

Súčasnú mesto pred nás takto stavia potrebu prepojiť globálne s lokálnym, strategické s drobnými taktikami, urbánny makrokozmos s mikrokozmosom individua. Veľké plány urbanistického rozvoja musia prechádzať k perspektívam chodca a užívateľa; a z individuálnych pohybov sa skladajú prúdacie masy, ktoré ustavične pretvárajú charakter mesta. Zdalo sa nám, že úvahy srbského architekta a teoretika architektúry a urbanizmu Bogdana Bogdanovića zodpovedajú tejto dvojjedinej požiadavke a že práve to im poskytuje ich pozoruhodný prienik do problematiky súčasného mesta. Bogdanović sa vždy rád priznával k tomu, že mestá spoznáva najskôr ako chodec a že sa opiera o metódu, ktorú sám nazýva metódu Johnnyho Walkera; výsledky tohto zvrchovane osobného a empirického prístupu však vo svojej „urbanológii“ rozvíja až po úroveň veľkých kategórií urbánnych foriem, ktoré umožňujú rozvinúť aj

becomes one of its actors. The city passes through turbulent transformations, its expansion knows no limits, it draws in all external elements, becomes the centre of economic power and takes over many of the political responsibilities, until recently held by the state. Threats, conflicts and catastrophes of unprecedented dimensions also come from the heart of the city – the metropolis: the triumphant culmination or the tragic end of the political history of humanity? Although we will not incline to such a dramatic understanding of the present phase of the process of urbanization, we must recognize that if such a problem is really global, it is so.

At the same time, it is equally still a local problem. The city remains the place where we live, our relation to it is shaped on the everyday level, we look at it as pedestrians and users of its facilities, whether they are institutions, cafes or flea markets. Even the largest city does not cease to be a defined and individually experienced space for its inhabitants.

The city also places before us the need to connect the global with the local, the strategic with small-scale tactics, the urban macrocosm with the microcosm of the individual. Great plans for urbanist development must take into account the perspectives of the pedestrian and user, and from individual movements put together the flowing masses, which constantly reshape the character of the city. It seemed to us that the considerations of the Serbian architect and theorist of architecture and urbanism Bogdan Bogdanović responds to this double demand and precisely this gives them their remarkable penetration into the problems of the present-day city. Bogdanović always gladly acknowledged that he gets to know a city first of all as a pedestrian and that he relies on a method he calls the Johnny Walker method. However, the results of this supremely personal and empirical approach developed in his „urbanol-

historickú perspektívu. Prednávkou nás čítanie Bogdanovičových štúdií, ktoré pod názvom Mesto a démoni vyšli aj slovensky, presvedčilo o produktivnosti tohto prístupu. Veľmi nás preto potešilo, že sme ich autora mohli v jeho videnskom byte navštíviť a položiť mu niekoľko otázok.

Spoločnou ambíciou ďalších príspevkov je ukázať, akými rôznorodými smermi sa uvažovanie o meste v súčasnosti môže uberať, prechádzajúc od architektúry k filozofii, od individuálneho ku kolektívnemu, od minulosti k prítomnosti, od „veľkých“ ideí ku každodennej praxi. Alena Kubová nám pripomína motívy a podoby jedného veľkého modernistického projektu mesta, Le Corbusierovu víziu, ktorá dnes síce môže pôsobiť ako ilúzia minulých dôb, no zároveň sa nám, čo si znovu začíname uvedomovať potrebu vízií, prihovára niečím veľmi

ogy“ to the level of large categories of urban forms, which also enables the development of a historical perspective. Recent reading of Bogdanović's studies, published in Slovak under the title The City and the Demons, convinced us of the productivity of this approach. Therefore, we were very pleased to be able to visit their author in his Viennese flat and ask him some questions.

The common ambition of the further articles is to show what heterogeneous directions considerations of the city can take at present, progressing from architecture to philosophy, from the individual to the collective, from the past to the present, from „great“ ideas to everyday practice. Alena Kubová informs us on the motif and form of a great modernist project for a city, Le Corbusier's, which may now look like an il-

blízkym. Iva Komanická sa k téme mesta približuje cez filozofickú reflexiu dekonštruktivistického typu, aby ju priviedla k veľmi konkrétnemu prostrediu mesta, kde žije. Prieskumy, aké v teréne mesta viedol francúzsky spisovateľ Georges Perec sa vedomo odtrhávali od každej teórie, no možno práve preto sa dnes stávajú zaujímavé aj pre teoretikov architektúry a urbanizmu. Môj vlastný príspevok sa pokúša identifikovať miesto filozofie a filozofov v urbánom priestore.

Ak mám pomenovať, k čomu tieto príspevky pri všetkej svojej rôznorodosti smerujú, prichádza mi na um to, čo Bogdan Bogdanovič povedal na konci nášho rozhovoru: urbanizmus je vec všeobecne ľudská.

lusion from the past, but still says something very close to us, who are again beginning to be aware of the need for a vision. Iva Komanická approaches the theme of the city through philosophical reflection of a deconstructivist type, which she would bring to the very specific environment of the city, where she lives. The researches into the city by the French writer George Perec were consciously cut off from any theory, but perhaps precisely because of this, they are interesting for the present-day theorists of architecture and urbanism. My own contribution attempts to identify the place of philosophy and philosophers in the urban space. If I have to state where these contributions in all their heterogeneity are heading, Bogdan Bogdanovič's conclusion to our conversation: "urbanism is a universal human subject" comes into my mind.

